

Begäran om yttrande En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden SOU 2021:21

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Södermanlands län tillstyrker utredningens förslag i stort. Länsstyrelsen avstår dock från att lämna synpunkter på de delar av utredningens förslag som berör förändringarna i industriutsläppsförordningen (2013:250) och kopplingen till EU ETS, eftersom Länsstyrelsen inte haft möjlighet att på djupet analysera de förslag som läggs och dess konsekvenser.

Den fortsatta utredningen av omprövning och tidsbegränsning av tillstånd behöver innehålla en mer gedigen analys av kostnaderna för samhället av förslagen. För länsstyrelserna kan omprövning av tillstånd innebära mycket arbete, ett exempel är arbetet med nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. Länsstyrelsen menar att detta är alltför översiktligt beskrivet i utredningen.

Länsstyrelsen är positiv till att tillämpa ett enklare förfarande för verksamheter som omprövar sina verksamheter med anledning av åtgärder för att minska växthusgasutsläpp. Tillstånd kan dock behöva omprövas även vad gäller annan miljöpåverkan. En samordning av omprövning av olika delar av verksamheten bör därför eftersträvas. Det är viktigt att detta belyses ordentligt inom miljöprövningsutredningens utökade uppdrag.

Länsstyrelsen vill tydliggöra att utredningens förslag även kommer att påverka verksamhetsansvariga för tillståndspliktiga lantbruksföretag. Förslagen innebär att klimatpåverkan får förstärkt betydelse inför utbyggnad, flytt eller annan ändring av verksamheten som medför krav på anmälan eller tillstånd. Det är viktigt att även dessa moment inkluderas inom vägledning.

Utredningen har ett stort fokus på utsläpp av växthusgaser och prövningsprocessen. Länsstyrelsen menar att energieffektivisering och energihushållning är andra möjligheter för att minska klimatpåverkan, men dessa berörs endast i begränsad omfattning. Tillsynens möjlighet att bidra och möjliga förändringar i kap 26 i Miljöbalken saknas i förslaget.

I utredningens fortsatta arbete ser Länsstyrelsen att även Miljöprövningsförordningen (2013:251) bör ses över. Verksamheter som använder mycket energi, men inte orsakar direkta utsläpp är också relevanta ur ett energihushållnings- och klimatperspektiv. Det perspektivet fångas idag inte av miljöprövningsförordningen.

Avsnitt 6.1.1 Miljöbalkens mål

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 6.1.3 Hushållningsprincipen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 6.1.4 Stoppregeln

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Avsnitt 6.1.6 Bedömning av utsläpp av växthusgaser

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget

Avsnitt 6.1.7 Omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor

Utredningen föreslår att man ska se över omprövningen för att fler företag ska få moderna miljötillstånd. Omprövning är något som idag knappt sker. Om det kommer att ske mer framöver behövs mer resurser i hela kedjan, inklusive länsstyrelserna. Den aktuella processen med den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften innebär till exempel mycket arbete för länsstyrelserna. Kapitel 7 och 8 är allmänt hållna och kostnaderna för länsstyrelserna bedöms inte bli stora. I den fortsatta utredningen av omprövning och tidsbegränsning av tillstånd behövs en mer gedigen analys av kostnaderna för samhället av förslagen.

Avsnitt 6.1.8 Ett enklare förfarande vid ändring för att undvika omprövning

Länsstyrelsen är positiv till att tillämpa ett enklare förfarande för verksamheter som omprövar sina verksamheter med anledning av åtgärder för att minska växthusgasutsläpp. Tillstånd kan dock behöva omprövas även vad gäller annan miljöpåverkan. En samordning av omprövning av olika delar av verksamheten bör därför eftersträvas. Det är viktigt att detta belyses ordentligt inom miljöprövningsutredningens utökade uppdrag.

Avsnitt 6.1.9 En särskild avvägningsregel om klimatnytta

Förslaget om en ny avvägningsregel är intressant. Det är dock viktigt att konsekvenserna och ramarna för en sådan avvägning utreds ytterligare.

Avsnitt 6.1.10 Uppdrag om vägledning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, samt vill tydliggöra att förslagen även kommer att påverka verksamhetsansvariga för tillståndspliktiga lantbruksföretag. Förslagen innebär att klimatpåverkan får förstärkt betydelse inför utbyggnad, flytt eller annan ändring av verksamheten som medför krav på anmälan eller tillstånd. Det är viktigt att även dessa moment inkluderas inom vägledning.

Vägledning finns idag genom klimatrådgivning inom Greppa Näringen där verksamhetsutövarna får aktivt stöd att söka underlag och svar om företagens klimatpåverkan.

Det krävs även kompetens för att tillsynen ska fungera bra. Vägledning om hur klimatarbetet inom lantbruksföretag ska tillsynas bör tas fram. Det underlättar samarbetet mellan verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet.

Avsnitt 7.2.5 Klimatomställningsplan

Tankarna om en nationell klimatomställningsplan är intressant, och Länsstyrelsen hade gärna sett att detta utretts ytterligare. Vattenförvaltningens arbetssätt och ramverk skulle kunna vara en inspiration.

Avsnitt 8.5.1 Konsekvenser för staten

Under avsnitt 8.5.1 beskrivs konsekvenserna av utredningens förslag för prövningsmyndigheter och tillsyns-, parts- och remissmyndigheter. Här saknas perspektivet att länsstyrelsen också har en viktig roll i samrådsprocessen inför prövningen och som remissinstans under prövningen. Resursförstärkning till länsstyrelserna kommer därför att behövs även för detta arbetsområde.

Allmänna synpunkter

Utredningen har ett stort fokus på utsläpp av växthusgaser, teknikval, utsläppsvillkor och anpassning till industriutsläppsdirektivet. Energieffektivisering och energihushållning är andra möjligheter för att minska klimatpåverkan, men berörs endast i begränsad omfattning i utredningen. Tillsynens möjlighet att bidra och möjliga förändringar i kap 26 i Miljöbalken saknas i förslaget. Länsstyrelsen saknar förslag kring hur vikten av energihushållning samt tillsynen som verktyg i klimatarbetet kan stärkas i Miljöbalken.

I utredningens fortsatta arbete ser Länsstyrelsen att även Miljöprövningsförordningen (2013:251) bör ses över. Verksamheter som använder mycket energi, men inte orsakar direkta utsläpp är också relevanta ur ett energihushållnings- och klimatperspektiv. Det perspektivet fångas idag inte av miljöprövningsförordningen. Det är en aktuell fråga med anledning av etablering av t.ex. datacenter med en stor energikonsumtion.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Beatrice Ask med handläggare Maria Gustavsson (klimat- och energi) som föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har också chefen för Natur- och miljöavdelningen Anne-Li Fiskesjö, chefen för Enheten för vatten, miljö och klimat Kristina Keltler Mossberg, chefen för Miljöskydds-enheten Maria Carling, chefen för Rättsenheten Erik Forsström och chefen för Plan- och byggenheten Victor Zakrisson samt handläggaren Klas Fredriksson (landsbygdsutveckling) deltagit.

YTTRANDE

4(4)

Datum

Dnr

2021-10-19

424-4812-2021

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.